

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ВІЙСЬКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні групи забезпечення спеціальності
від « 07 » _____ грудня _____ 2023 року
протокол № 5

Голова групи Ж.Р.ШАКІРЗАНОВА

ПРОГРАМА

військового стажування
курсантів за рівнем вищої освіти бакалавр

зі спеціальності: 103 Науки про Землю
освітня програма Організація метеорологічного та геофізичного
забезпечення Збройних Сил України

Курс: 3
Семестр: 6
Тривалість практики: 2 тижні
Кількість годин 60
Кількість кредитів: 2
Форма контролю: залік

УЗГОДЖЕНО

Начальник кафедри військової підготовки

полковник Олег ГРУШЕВСЬКИЙ

« 07 » _____ грудня _____ 2023 року

2023-2024 навчальний рік

Програма військового стажування курсантів за рівнем вищої освіти бакалавр для курсантів 3 року навчання за спеціальністю 103 «Науки про Землю», 2023 р., 12 с.

Розробники:

- ГРУШЕВСЬКИЙ О.М., начальник кафедри військової підготовки, кандидат географічних наук, доцент, полковник
- МАНСАРЛІЙСЬКИЙ В.Ф., заступник начальника кафедри з навчальної та наукової роботи – начальник навчальної частини кандидат фізико-математичних наук, підполковник

I. ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СТАЖУВАННЯ

Проведення військового стажування курсантів спеціалізації “Організація метеорологічного та геофізичного забезпечення Збройних Сил України” організовується відповідно до вимог наказу Міністерства оборони України від 12.01.2016 № 5 «Про затвердження Інструкції про порядок організації і проведення військового (флотського) стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів (слухачів, студентів) вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів».

Військове стажування курсантів є складовою практичної підготовки військових фахівців рівня вищої освіти «бакалавр» для Збройних Сил України, інших міністерств та центральних органів виконавчої влади України, які мають у своєму підпорядкуванні військові формування.

Стажування проводиться з метою набуття та вдосконалення курсантами практичних навичок у виконанні обов'язків за посадовим призначенням у військових частинах (установах, закладах) Збройних Сил України або у військових формуваннях, які підпорядковані іншим центральним органам виконавчої влади України.

Базами проведення військового стажування є військові частини Повітряних Сил Збройних Сил України, які визначаються щорічно окремим наказом Командувача Повітряних Сил Збройних Сил України.

Основними завданнями військового стажування курсантів є:

набуття умінь і навичок у виконанні службових обов'язків у військових частинах (установах, закладах) на відповідних посадах за майбутньою спеціальністю;

удосконалення практичних навичок у керівництві підрозділами, організації та проведенні занять з бойової підготовки, веденні мобілізаційної роботи, організації служби військ тощо;

набуття навичок з організації морально-психологічного забезпечення дій підрозділів, виконання службово-бойових завдань і проведення виховної роботи з особовим складом у військових частинах (підрозділах);

удосконалення навичок з організації експлуатації, ремонту та збереження ОВТ і охорони навколишнього середовища;

поглиблення та закріплення теоретичних знань з навчальних дисциплін навчального плану, добір фактичного матеріалу для виконання дипломних (кваліфікаційних) проектів (робіт, завдань);

виховання потреби систематичного поновлення своїх знань та творчого їх застосування у практичній діяльності.

Тривалість і терміни стажування визначаються освітньо-професійними програмами та навчальними планами кафедри військової підготовки ОДЕКУ.

Для курсантів, які не пройшли стажування з поважних причин у період, передбачений навчальним планом, начальник кафедри організовує його проведення у військових частинах місцевого гарнізону. Тривалість стажування у такому випадку повинна бути не менше 2/3 терміну, визначеного навчальним планом.

Для навчально-методичного керівництва та контролю за виконанням програми стажування курсантів від кафедри військової підготовки призначаються керівники стажування з числа науково-педагогічних (педагогічних) працівників із розрахунку - один керівник на одну навчальну групу за відповідною спеціальністю (спеціалізацією).

Використання курсантів не за призначенням на посадах і роботах, не пов'язаних із виконанням програми стажування, а також завершення стажування та повернення їх до кафедри військової підготовки раніше встановленого терміну *забороняється*.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРВНИЦТВО СТАЖУВАННЯМ КУРСАНТІВ

За організацію, проведення і контроль стажування курсантів кафедри військової підготовки ОДЕкУ відповідають керівники органів військового управління, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ (ВНП ЗВО), керівники структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, які є замовниками на підготовку військових фахівців, та начальник кафедри військової підготовки ОДЕкУ.

Начальник кафедри військової підготовки ОДЕкУ до 1 липня поточного року подає замовникам та керівникам органів військового управління, яким безпосередньо підпорядкована кафедра військової підготовки ОДЕкУ, заявки на виділення місць для проходження військового стажування курсантами у військових частинах та на підприємствах на наступний календарний рік.

Керівники органів військового управління, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ (ВНП ЗВО), спільно із замовниками відповідно до Плану розподілу та заявок на виділення місць для проходження військового стажування курсантами у військових частинах та на підприємствах на наступний календарний рік, повинні:

організувати та провести комплекс заходів щодо вивільнення первинних посад офіцерського складу для розміщення випускників;

визначити перелік військових частин, організації, установ й підприємства Міністерства оборони України та Збройних Сил України;

розробити План проведення військового стажування курсантів кафедри військової підготовки ОДЕкУ, що визначає: перелік військових частин для проведення військового стажування, кількість днів і час проведення стажування, спеціальності випускників, посади, на яких вони будуть стажуватися, та кількість курсантів, і щорічно до 20 грудня подавати його на затвердження начальнику Генерального штабу - Головнокомандувачу Збройних Сил України через Головне управління персоналу Генерального штабу Збройних Сил України.

На підставі затверджених начальником Генерального штабу Збройних Сил України - Головнокомандувачем Збройних Сил України Планів проведення стажування (практики) керівники органів військового управління, яким безпосередньо підпорядковані ВВНЗ (ВНП ЗВО), командувачі військ (сил), оперативних командувань, замовники не пізніше ніж за місяць до початку стажування (практики) видають відповідні накази (директиви) про організацію та проведення стажування (практики) у підпорядкованих їм військових частинах (установах, закладах).

Кафедра військової підготовки ОДЕКУ після отримання відповідних наказів (директив) на підставі визначення рейтингу курсантів розподіляє їх до військових частин (установ, закладів) за відповідними посадами стажування, на які передбачається їх призначення після закінчення кафедри військової підготовки ОДЕКУ. Розподіл здійснюється відповідно до рейтингових списків курсантів (слухачів), з урахуванням їх вибору посади, місця проведення стажування і результатів аналізу відповідності ділових та особистісних якостей випускника кваліфікаційним вимогам.

Начальник кафедри своїм наказом затверджує результати рейтингового розподілу курсантів за посадами й місцями стажування, призначає керівників стажування, визначає завдання та порядок проведення стажування і звітності після його завершення.

Навчально-методичне керівництво стажуванням курсантів здійснюють науково-педагогічні працівники кафедри.

Календарний план військового стажування

Військове стажування проходить відповідно календарного плану, який наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Календарний план проходження військового стажування

№ завдань	Тема	Кількість годин	Кредити
1.	Ознайомлення з організаційно-штатною структурою в/ч та метеорологічного підрозділу	5	0,15
2.	Ознайомлення з робочою та прогностичною документацією метеорологічного підрозділу	5	0,15
3.	Ознайомлення з розміщенням ТЗГМС на аеродромі	5	0,15
4.	Пройти стажування на посаді метеоспостерігача	10	0,3
5.	Пройти стажування на посаді начальника метеорологічної станції	10	0,3
6.	Взяти участь у метеорологічному забезпеченні польотів та перельотів повітряних суден у якості метеоспостерігача	10	0,3
7.	Виконати індивідуальне завдання за темою бакалаврської кваліфікаційної роботи	протягом практики	0,15
8.	СРК (оформлення звіту)	15	0,5
Всього		60	2

ІІІ. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ РОЗРОБЛЯЮТЬСЯ НА КАФЕДРІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СТАЖУВАННЯ

1. Наказ начальника кафедри військової підготовки ОДЕкУ про організацію та проведення стажування.
2. Програма військового стажування.
3. Індивідуальні завдання на військове стажування курсантів.
3. Розподіл курсантів на посади, місця проведення стажування.
4. Особистий план роботи керівника військового стажування.
5. Журнал військового стажування.
6. Документи, що засвідчують право на відрядження та на проїзд.
7. Документи на забезпечення харчуванням.

ІV. ОBOB'ЯЗКИ СЛУЖБОВИХ ОСІБ КАФЕДРИ, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ ВІЙСЬКОВОГО СТАЖУВАННЯ, А ТАКОЖ ОBOB'ЯЗКИ КУРСАНТІВ

Начальник кафедри військової підготовки ОДЕкУ відповідає за організацію, контроль та якісне проведення стажування курсантів.

Він зобов'язаний:

забезпечити своєчасне розроблення кафедрою програми стажування та індивідуальних завдань для кожного курсанта;

призначити науково-педагогічних працівників для керівництва стажуванням курсантів і проведенням з ними навчально-методичної та виховної роботи;

за місяць до початку стажування надіслати командирам військових частин і керівникам підприємств оформлені в установленому порядку програми стажування, прізвища керівників та списки курсантів;

організувати своєчасну відправку курсантів до місць проведення стажування та здійснювати контроль за його проведенням;

підбивати підсумки стажування курсантів на засіданні кафедри військової підготовки.

За необхідності для узгодження та уточнення на місці питань організації та проведення стажування начальник кафедри не пізніше ніж за місяць до початку стажування направляє своїх представників до військових частин та підприємств, де заплановано проведення стажування.

Під час узгодження питань організації та проведення стажування **представник кафедри військової підготовки ОДЕкУ зобов'язаний:**

вивчити план бойової підготовки військової частини (підприємства) на період стажування та спільно з командирами (начальниками штабів) визначити ступінь участі курсантів у його виконанні;

інформувати командирів військових частин (керівників підприємств) щодо пройденої курсантами програми навчання та рівня їх підготовки;

вивчити можливості військових частин (підприємств) стосовно виконання програми стажування, за необхідності провести її корегування;

узгодити тематику з раціоналізаторської (науково-дослідницької) роботи, над якою курсанти (слухачі) повинні працювати в інтересах з'єднань (військових частин);

спільно з командирами (начальниками штабів) військових частин (керівниками підприємств) провести розподіл курсантів (слухачів) на відповідні посади;

вирішити з командуванням військових частин (керівництвом підприємств) питання, пов'язані із забезпеченням життєдіяльності курсантів під час стажування.

Науково-педагогічні працівники, направлені для керівництва стажуванням від кафедри військової підготовки ОДЕкУ, відповідають за якісне виконання курсантами програм стажування, організацію і проведення навчально-методичної і виховної роботи з ними та стан військової дисципліни.

Вони зобов'язані:

вивчити до початку стажування нормативно-правові акти з питань організації та проведення стажування, програми стажування, навчально-методичні матеріали;

розробити план роботи, з'ясувати питання відправки та слідування курсантів до місць стажування та у зворотному напрямку;

здійснювати контроль за прибуттям курсантів до військових частин (підприємств), призначенням їх на посади для стажування, умовами їх розташування та матеріального забезпечення, не допускати залучення курсантів до заходів, не передбачених програмою стажування;

постійно підтримувати зв'язок з командуванням військових частин (керівництвом підприємств) в інтересах якісного проведення стажування;

під час стажування здійснювати контроль за підготовкою та проведенням курсантами занять (заходів) та надавати їм необхідні консультації;

контролювати забезпечення командирами військових частин (керівниками підприємств) належних умов стажування і проведення ними інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;

не менше одного разу на тиждень підбивати підсумки роботи курсантів та уточнювати завдання на наступний тиждень, контролювати правильність ведення ними журналів стажування та своєчасність складання звітів про виконані завдання;

вивчати рівень підготовки кожного курсанта, його ставлення до служби, організаторські здібності, командирські якості та методичні навички, вміння навчати й виховувати підлеглих;

вивчати організацію бойової підготовки, мобілізаційну роботу, форми та методи навчання і виховання особового складу, організацію служби військ та військового господарства, експлуатації, ремонту та збереження ОВТ, обладнання польової та навчально-матеріальної бази з метою втілення всього нового та передового в навчальний процес кафедри військової підготовки ОДЕкУ.

Керівники стажування після закінчення стажування подають до навчального відділу кафедри військової підготовки ОДЕкУ звіт про підсумки військового стажування курсантів із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення їх проведення.

Підготовка курсантів до стажування здійснюється шляхом вивчення навчальних програм стажування та методичних рекомендацій щодо їх проведення.

Під час вивчення вони повинні засвоїти:

зміст навчальних занять (тренувань), які проводяться особисто;

участь у керівництві повсякденною діяльністю військової частини (підрозділу, підприємства);

теми навчань, що відпрацьовуються в період стажування;

функціональні обов'язки за посадою, що планується;

необхідні нормативні та методичні документи, визначені методичними рекомендаціями щодо проведення стажування.

Курсанти одержують Журнал військового стажування, індивідуальне завдання, вивчають порядок їх ведення та відпрацювання.

Для організованого виїзду на стажування (практику) начальник курсів формує збірні групи курсантів за напрямками та подає замовлення до органів військових сполучень Збройних Сил України.

Установленим порядком оформлюються документи на відрядження, проїзд і довідки про наявність допуску до роботи з таємними документами.

Командири військових частин (керівники підприємств) організовують стажування курсантів і відповідають за ефективність та якість його проведення.

Вони зобов'язані:

перед початком стажування видати наказ про організацію і проведення стажування, у якому визначити терміни їх проведення, посади, на яких курсанти проходять стажування, відповідальних осіб за організацію і проведення стажування та безпосередніх керівників стажування від військової частини (підприємства), порядок зустрічі, розміщення, харчування, матеріального забезпечення та їх відправки до кафедри військової підготовки ОДЕКУ;

після прибуття курсантів (слухачів) до військової частини (підприємства) ознайомити їх з розпорядком дня, розташуванням казарм (гуртожитків), парків, об'єктів навчально-матеріальної бази, із завданнями, які вирішуються військовою частиною (підприємством), планом бойової підготовки (розкладом занять), заходами щодо забезпечення державної таємниці, а також заходами з техніки безпеки під час практичних занять (робіт) на ОВТ, тактичних навчань і проведення стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин;

відрекомендувати курсантів, які прибули на стажування, особовому складу військової частини (підприємства);

передбачити в місячних планах бойової підготовки військової частини (підприємства) заходи щодо забезпечення якісного проведення стажування;

періодично обговорювати на нарадах офіцерського складу хід стажування курсантів;

забезпечувати керівників стажування, призначених від кафедри військової підготовки ОДЕКУ, службовим транспортом для вирішення питань, пов'язаних із керівництвом стажування;

підбити підсумки роботи курсантів, які проходили стажування, та їх керівників;

організувати відправку курсантів до кафедри військової підготовки ОДЕКУ, а також надіслати узагальнені відгуки на них до кафедри військової підготовки ОДЕКУ.

Повсякденне керівництво діяльністю курсантів у процесі стажування здійснюють безпосередні керівники від військових частин (підприємств), на посадах яких проводиться стажування.

Вони зобов'язані:

ознайомити курсантів з військовою частиною (підприємством), розпорядком дня, розташуванням казарм (гуртожитків), парків, об'єктів навчально-матеріальної бази та завданнями, які вирішуються військовою частиною (підприємством);

забезпечити умови, необхідні для повного і якісного виконання програми стажування та індивідуального завдання на стажування;

залучати курсантів до проведення занять (заходів) за призначенням у військовій частині (на підприємстві) та постійно надавати їм допомогу в практичній роботі;

навчати курсантів організації та проведенню виховної роботи, військового, морального і правового виховання особового складу у військовій частині, формах та методах роботи у військових колективах.

Курсанти кафедри військової підготовки ОДЄКУ проходять стажування та виконують службові обов'язки (завдання) під безпосереднім керівництвом посадових осіб військових частин (підприємств). Стажування проводиться, як правило, на посадах, на які передбачається їх подальше призначення після закінчення навчання на кафедрі військової підготовки.

Після прибуття до військової частини (на підприємство) та вивчення плану бойової підготовки військової частини (виробничого плану підприємства), знайомства з об'єктами навчально-матеріальної бази (бази підприємства), розпорядком дня і розкладом занять курсанти складають особисті плани роботи на весь період стажування та подають їх на затвердження керівнику стажування від військової частини (підприємства).

Під час стажування курсант зобов'язаний:

оволодіти навичками виконання функціональних обов'язків за посадою стажування, визначити для себе напрями підвищення освітньо-професійної підготовки, розвитку особистісних і професійних якостей;

зразково виконувати обов'язки за посадою стажера (практиканта), добиватися повного виконання індивідуального завдання та особистого плану роботи;

вивчати нові форми роботи командирів (начальників) з керівництва повсякденною діяльністю військової частини (підприємства);

вести Журнал військового стажування.

Перед закінченням стажування керівник стажування робить у картці обліку загальний висновок про ступінь та якість відпрацювання програми стажування.

Після закінчення стажування курсанти у Журналі військового стажування складають письмовий звіт про виконання програми й індивідуального завдання.

Після завершення стажування на кожного курсанта його безпосереднім керівником у військовій частині складається відгук про підсумки військового стажування.

Відгуки підписуються керівниками стажування від військової частини (підприємства), затверджуються командирами військових частин (керівниками підприємств) та скріплюються гербовою печаткою військової частини (підприємства), де проводилося стажування, та висилаються до кафедри військової підготовки ОДЄКУ (видаються керівнику стажування від кафедри військової підготовки ОДЄКУ) відразу після закінчення стажування.

V. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ВІЙСЬКОВОГО СТАЖУВАННЯ

Результат стажування кожного курсанта оцінюється під час заліку, який проводиться в порядку захисту складеного ним звіту про стажування. На залік виділяється один навчальний день для кожної навчальної групи (взводу).

Захист звітів здійснюється комісією, призначеною наказом начальника кафедри, після повернення курсантів з місць проведення стажування, але не пізніше ніж через місяць після його завершення.

На захист подаються звіт про виконання програми та індивідуального завдання стажування, оформлений у Журналі військового стажування, відгук про роботу курсанта, зошит з планами проведених занять (виконаних завдань, заходів). За необхідності звіт про виконання програми стажування та індивідуального завдання може бути оформлений окремо від Журналу військового стажування.

Комісія оцінює стажування на підставі попереднього вивчення звітних документів, відгуку, доповіді курсанта та його відповідей на поставлені запитання.

Під час оцінювання враховуються:

повнота та якість відпрацювання програми стажування й індивідуального завдання;

результати виконання службових обов'язків за посадою стажування;

якість проведення занять та інших заходів під час стажування;

уміння правильно організувати експлуатацію, збереження та ремонт ОВТ у різних умовах;

ступінь практичного освоєння технологічного процесу ремонту (виробництва) ОВТ;

знання організації та управління метеопідрозділу в військовій частині, питань охорони навколишнього середовища;

зміст та якість оформлення звітних документів;

військова дисципліна курсанта під час стажування та його робота щодо зміцнення військової дисципліни у військовій частині (підрозділі), на підприємстві.

У разі отримання курсантом негативного висновку про якість відпрацювання програми стажування або незадовільної оцінки під час захисту звіту стажування проводиться повторно протягом двох третин терміну, визначеного навчальним планом, у військовій частині (на підприємстві), яка дислокується в місцевому гарнізоні. Термін повторного стажування визначається кафедри військової підготовки ОДЕкУ. Після додаткового стажування захист звіту проводиться повторно.

Курсант, який вдруге отримав незадовільну оцінку зі стажування, відраховується з кафедри військової підготовки ОДЕкУ у встановленому порядку.

Загальні підсумки стажування обговорюються на засіданні кафедри, де розглядаються позитивні та негативні сторони в організації і проведенні стажування, теоретичній та практичній підготовці курсантів, узагальнюється передовий досвід навчання і виховання, плануються заходи навчальної, виховної та методичної роботи з усунення виявлених недоліків і поліпшення організації та проведення стажування.

Підсумки стажування курсантів кафедри військової підготовки ОДЕкУ відображаються в окремому розділі звіту про роботу кафедри військової підготовки ОДЕкУ за навчальний рік.

Підсумкова оцінка рівня знань курсантів здійснюється за модульною системою. Максимальна сума балів, яку може отримати курсант (слухач) при захисті військового стажування складає 100 балів, з яких – 40 балів відповіді на запитання під час захисту, за представлений звіт в повному обсязі – 60 балів.

Після захисту курсант отримує інтегральну оцінку за військове стажування за відповідною шкалою.

Таблиця 1 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення	За системою університету (у відсотках)
A	5 (відмінно)	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100
B	4 (добре)	вище середнього рівня з кількома помилками	82-89,9
C	4 (добре)	в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81,9
D	3 (задовільно)	непогано, але зі значною кількістю помилок	64-73,9
E	3 (задовільно)	виконання задовільне, мінімальні критерії	60-63,9
FX	2 (незадовільно)	з можливістю перескласти	35-59,9
F	2 (незадовільно)	повторним курсом навчання	1-34,9

VI. ІНФОРМАЦІЙНО – МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО СТАЖУВАННЯ

1. Наказ Міністра оборони України № 5 від 12.01.2016 року «Про затвердження Інструкції про порядок організації і проведення військового (флотського) стажування, навчальної, виробничої, ремонтної, корабельної та інших видів практики курсантів (слухачів, студентів) вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів».

2. Закон України «Про вищу освіту».

3. Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затвердженого Указом Президента України від 10.12.2008 № 1153 (зі змінами).

4. Наказ Міністра оборони України № 4 від 19.01.2020 року «Про затвердження Положення про особливості організації освітньої діяльності у вищих військових навчальних закладах Міністерства оборони України та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти».

5. Бойові статuti і Статuti ЗС України.

6. Освітньо-професійна програма кафедри військової підготовки ОДКУ спеціальності 103 «Науки про Землю» та спеціалізації «Організація метеорологічного та геофізичного забезпечення ЗСУ».

7. Наказ начальника кафедри військової підготовки ОДКУ від __.__.202__ р. № __ «Про організацію та проведення військового стажування курсантів у 202__ році».

8. Наказ Міністерства оборони України від 05.01.2015 року № 2 «Про затвердження Правил виконання польотів державної авіації України».

9. Наказ Міністерства оборони України від 29.09.2015 року № 516 «Про затвердження Правил метеорологічного забезпечення польотів державної авіації України».

10. Наказ начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 27.12.2016 р. № 493 «Про затвердження Настанови з гідрометеорологічного забезпечення ЗСУ».

11. Наказ Міністерства оборони України від 15.09.2016 року № 478 «Про затвердження правил орнітологічного забезпечення польотів державної авіації України».

Заступник начальника кафедри з навчальної та наукової роботи -
начальник навчальної частини кафедри військової підготовки
Одеського державного екологічного університету

підполковник

Валерій МАНСАРЛІЙСЬКИЙ